

se narodi, ki so uveljavljali pravico do ozemlja. Nekateri glasbeniki so zdaj že pokojni, večina pa je bila prisiljena zapustiti domačije in iskati nov dom v drugih deželah. To je bilo tudi poglavitno vodilo avtorja, ki je raziskovanje in njegov sad posvetil prav njim, saj bo izkupiček od prodaje namenjen njihovim družinam za boljši jutri.

Maša Komavec

Samopodoba Slovencev. Zbornik prispevkov za simpozij ob 75 letnici Slovenskega PEN (ur. A. Blatnik, V. Taufer in P. Vodopivec). Ljubljana: Slovenski PEN, 2001. 188 str.

Zbornik *Samopodoba Slovencev* prinaša prispevke s simpozija ob 75 letnici Slovenskega PEN, ki je bil 22. novembra 2001 v Ljubljani. Razmišljanja s simpozija, ki so jih referenti strnili v bolj ali manj polemično naravnane prispevke, so potekala v štirih glavnih smereh, temu pa je sledila tudi razvrstitev njihovih prispevkov v zborniku. Teme, ki so sledile uvodnemu razmišljanju Vena Tauferja, so se razvrstile v skupine, v zborniku naslovljene kot V zgodovinsko politični vizuri, Sledovi in sedanost, Ta hip – kritični in upajoči in Podobe in prispodobe.

Kljub tej razvrstitvi pa se os razmišljanja večine razpravljalcev vendarle suče med »sledovi in sedanostjo«, bodisi da so ti sledovi vpeti v povsem določene zgodovinske koordinate, bodisi da so prepuščeni povsem osebno doživeti interpretaciji zgodovine, časa, možnosti in potreb. Prav osebno doživeta ali osebno razumljena interpretacija pa pravzaprav prevladuje in hkrati s povedanim vred govori o samopodobi Slovencev in postavlja pred nas ogledalo.

Tega ogledala pa to pot ni vzela v roke stroka, ki prek ljudske kulture, načina življenja in drugih opredelitev že precej dlje kot stoletje razkriva podobo Slovencev, torej etnologija, prav tako ne druge, za ta vprašanja relevantne stroke. Res pa je, da je bilo o tej temi s strani etnologov in nekaterih drugih raziskovalcev že precej napisanega: leta 1997 je bila na primer tej temi posvečena obsežna številka revije *Traditiones*, kjer so se teme o slovenski prepoznavnosti oziroma istovetnosti med drugimi raziskovalci lotili tudi etnologi.

Zbornik je močno zaznamoval sam organizator simpozija, Slovenski PEN: čeprav so se na njegovo vabilo odzvali tudi zgodovinarji, sociologi, filozofi, zgodovinarji, slavisti, novinarji, politiki, politologi in drugi, je iz samega zbornika najbolj čutiti prav poglede in mnenja zelo osebno naravnanih pogledov. Veliko referentov se torej o slovenski samopodobi, o slovenski majhnosti in veličini, o Lepi Vidi in Hlapcu Jerneju, o ponižnosti in kompleksu večvrednosti sprašuje v esejistični obliki.

Ne le sami referati in presoje referentov, tudi referenti sami postavljajo pred nas nek pogled na svet in na slovenstvo. Pogled, ki komajda izmeri razdaljo med dostojnim pokopom mrtvih in njihovim prezirom, med idiličnim pogledom na slovenstvo in hrepenenjem po Evropi ali pa razdaljo med dvema bregovoma. Med bregovoma, med katerima je še vedno čutiti strugo, ki sta jo poglobila druga svetovna vojna in povojni čas.

Zdi se, da sta prav ta dva bregova tista razsežnost, ki usmerja razmišljanja o slovenski samopodobi in je postala tudi njen del, za današnji čas vsaj tako značilen in prepoznaven kot ljudska kultura v vseh svojih oblikah. Kljub različnosti pogledov, sodb in

mnenj pa je v esejistično ali pa strokovno naravnanih prispevkih simpozija Slovenskega PEN vendarle čutiti potrebo po kulturni in duhovni prenovi, brez katere Slovenci ne moremo postati državniški narod. Kot da moramo prerasti svojo lastno samopodobo, če želimo Slovenijo prepustiti zanamcem.

Marija Klobčar

Jurij Šilc, *Zgodovina župnije Šmartno pod Šmarno goro*. Šmartno pod Šmarno goro: Župnijski urad, 2001. 312 str., foto., ilustr.

Jurij Šilc in Milan Medved, *Tacenski sodarji*. Tacen: Turistično društvo Šmarna gora, 2001. 128 str.

V času po osamosvojitvi Slovenije se je razvilo, skoraj bi lahko rekli, neke vrste gibanje, ki ga spodbuja nastanek številnih novih občin. V zadnjih desetih letih se je veliko slovenskih krajev predstavilo v samostojnih knjigah. Nekatere napišejo strokovnjaki samostojno, v drugih so povabljeni specialisti za posamična strokovna področja, za tretje so zaslužni lokalni navdušenci, najpogosteje pa v njih sodelujejo lokalpatrioti in strokovnjaki. Tako nastajajo nekakšne krajevne monografije. Precej redkeje so zasnovane glede na katero od gospodarskih dejavnosti. Jurij Šilc, dr. elektrotehniških znanosti, se je preskusil v obojem. Kljub svoji visoki strokovnosti v poklicu ni izgubil občutka za vrednote, ki opredeljujejo prostor njegovega odraščanja in bivanja. Sad tega njegovega interesa so tri knjige, biografija o Mateju Gradišku – Faustu, ki je izšla pred leti, medtem ko sta zadnji dve, *Zgodovina župnije Šmartno pod Šmarno goro* in *Tacenski sodarji* v soavtorstvu z Milanom Medvedom izšli skoraj hkrati, leta 2001.

Prvi knjigi daje ton domačin škof Alojz Uran s predgovorom, ki ni zgolj uslužno dejanje avtorju, temveč kljub temu da je presijana z osebnimi spomini in občutji, majhna analiza razmer v župniji v času od druge svetovne vojne naprej. Sledi zgodovinski oris župnije vse od njenega začetka, ko je spadala v mengeško pražupnijo, do novih pobud v samostojni slovenski državi. Ko se oči lahko napasejo na številnih fotografijah stavbne sakralne dediščine v omenjeni župniji, so na vrsti bolj posebna poglavja, in sicer o mašnih in drugih ustanovah, ki so vsaj za določeno obdobje zagotavljale duhovnikom materialno varnost. Preden se je župnija Šmartno pod Šmarno goro zaokrožila v današnjo obliko šele tik pred drugo svetovno vojno, so nekatere današnje njene vasi in mestna naselja spadala v šmarsko, vodiško, smleško in mengeško župnijo. Zato so v seznamu dušnih pastirjev navedeni tudi župniki omenjenih iz omenjenih župnij. Samoumevno je, da je velika pozornost posvečena cerkveni arhitekturi, najprej župnijski cerkvi in nato podružnicam in končno kapelicam in vaškim znamenjem. Poglavja na koncu dopolnjuje bogat razdelek fotografij s spomina vrednimi rojaki in iz župnijskega življenja. Na koncu so dodani drobci iz zgodovine posameznih vasi, verjetno, kolikor jim je bilo mogoče priti na sled pri raziskovanju cerkvene zgodovine v omenjeni župniji. Za kaj gre, je mogoče zaslutiti iz podnaslovov: Iz najstarejših časov, Izvor krajevnih imen, Gradič Rocen, Občini Rašica in Šmartno pod Šmarno goro, Prebivalstvo in razvoj vasi, Obrt in industrija, Tacenski brodarji in mostarji, Društva in družabno življenje, Mesto želi na vas. Predvsem iz dodanih seznamov literature, virov, faksimilov listin, uporabljenih fotografij in seznamov imen se vidi, da je avtor sodeloval s strokovnjaki za posamična področja. V svoji zahvali takoj na začetku jih našteje celo vrsto.